

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Praecepta Pars ...

Tractatus I. Prooemialis De Principiis communibus Doctrinae Moralis,
Conscientia, Actu Humano, Et Peccato In Genere

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1713

Sectio III. Peccatum ex contemptu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59488](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59488)

phemandi vel pejerandi consuetudinem exercet, atque confirmat: non item ad deserendam mercatoriam, officium militare, aurigandi, vel similia, quæ sine gravi suo incommodo deserere non possunt. Vide *Sanch. l. c.*

IV.

Denique postquam poenitens pravam consuetudinem ita blasphemandi, pejerandi, &c. efficaci proposito retractavit, debitumque conatum eam deponendi, atque cautelam adhibuit, tunc consequentes blasphemia, &c. ex vi ejusdem consuetudinis, inculpabiliter contra voluntatem, & conatum tuum remanentis, quasi naturali ac necessario impetu erumpentes, nullo modo amplius ad peccatum imputari poterunt: quia tunc non sunt amplius ullo modo voluntariae, neque in se directe, ut supponitur: neque indirecte in sua causa, scilicet consuetudine, etiamsi voluntarie contracta, jam tamen voluntarie, & efficaciter retractata, ut amplius voluntaria censeri non possunt.

S E C T I O III.

Peccatum ex contemptu.

SUMMARIUM.

16. Quid sit peccatum ex contemptu.
17. Transgressio cujuscunque legis, in quavis materia, etiam minima, est peccatum mortale;
18. Et speciale formalis inobedientie.
19. Et fiat ex contemptu, non item ex contemptu tantum.
20. Ex contemptu scilicet formali (quo contemnitur lex, vel Superior ut talis)
21. Et injusto.

M m 3

2. Quod

62. Quod maxime verum est, si talis transgressio sit legis divine.

56 **P**eccatum ex contemptu dicitur, quod ex contemptu legis vel Legislatoris committitur: sive, uti explicat S. Thomas, cum quis idè peccat, legem vel præceptum transgreditur, quod nolit esse subjectus legi, ex affectu indignationis erga legem, Legislatorem, ejusve legislativam potestatem.

ASSERTIO.

Transgressio cujuscunque divina vel humana legis vel præcepti, in quacunque materia, quantumvis minima, ex contemptu formali, injusto ipsius legis, vel legislatoris, præcepti, vel præcipientis, est peccatum mortale, & speciale formalis inobediencie. Doctrina certa, & Orthodoxa.

EXPLICATIO.

571. **A**ssertionem inter alios SS. Patres perspicue docet D. Bernardus l. de præcepto, & dispensat. inter alia dicens: *Contemptus in omni specie mandatorum pari pondere gravis & communiter damnabilis est. Sive enim Deus, sive homo Vicarius Dei mandatum quodcunque tradiderit, pari profectò obsequendum est curâ, pari reverentiâ deferendum; ubi tamen Deo contraria non præcipit homo. Item. Ubique, & neglectus culpabilis, & contemptus damnabilis est.* Hæc Bernardus. Similia alii Patres passim.

II. Ratio ex Scriptura Sacra desumpta est. Quia transgredi legem vel præceptum ex formali, &

Et injusto contemptu legis vel præcepti, aut legis-
toris vel præcipientis, est directè, & formaliter
contemnere ipsam potestatem legislativam Super-
ioris: atqui contemnere ipsam potestatem legis-
tativam, utpote à Deo ordinatam, de se est gravif-
sima injuria in ipsum Deum, ejusve sapientifsi-
mam ordinationem, uti demonstrat Apostolus
Rom. 13. *Non est potestas, nisi à Deo. Quæ
autem sunt à Deo, ordinata sunt. Itaque qui re-
sistit potestati, Dei ordinationi resistit. Qui au-
tem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt.* Uti-
que pœnam peccati mortalis: maximè autem re-
sistunt potestati, qui eam contemnunt: ergo ex
formali contemptu transgredi legem vel præcep-
tum de se peccatum mortale est.

III. *Et speciale formalis inobedientia.* Quem 58
admodum enim obedientia omnium virtutum in
observatione præceptorum versantium generalis
conditio est, at specialis virtus efficitur, cum quis
opus præceptum exequitur cum formali inten-
tione ac motivo obediendi, & satisfaciendi præce-
pto, adeò ut talis eodem actu, v. g. servando jeju-
nium præceptum, simul exerceat actum duplicis
virtutis, & temperantiæ, & obedientiæ formalis:
ita quidem inobedientia omnium peccatorum
contra leges vel præcepta commissorum generalis
quædam conditio est, at verò efficitur speciale
peccatum formalis inobedientiæ, si legem vel
præceptum violes formali, & directâ intentione
non obediendi: quod ipsissimum fit per forma-
lem contemptum præcepti vel præcipientis: adeò

ut ex formali contemptu præceptum v. g. jejunii violans, uno actu duplex peccatum committat, & intemperantiæ contra legem jejunii, & formalis inobedientiæ per contemptum legis: estque hoc posterius peccatum gravius priori, ideoque in confessione necessariò explicanda hæc circumstantia contemptus tanquam speciem mutans, seu novam diversam peccati speciem constituens, ut cum *Valent.* & aliis observat *Sanchez l. 1. Moral. c. 5. n. 9.*

IV. Jam ulterius. Atqui etiam in re levissima resistere divinæ ordinationi, eamque contemnere, semper est peccatum mortale, quia est injuria directè contra infinitam perfectionem Dei, nimirum sapientiam, æquitatem, juxta dicta *supra c. 5. n. 14.* ergo transgredi legem vel præceptum ex formali contemptu, etiam in re levissima, semper erit peccatum mortale. Quod quidem adeò verum est, ut non solum ea, quæ præcepta sunt, sed etiam, quæ sub consilio tradita sunt a Christo vel Ecclesia, puta, status Religionis, extrema Unctio, usus aquæ benedictæ, &c. ex formali contemptu negligere mortale sit ob eandem rationem, teste Cajetano. *v. contemptus.* Navarro *c. 23. n. 41.* Consentit Glossa *inc. Quis autem. d. 10.* Aliud est contemnere: aliud non parere. Nam consilio sine culpa non pareretur; sed non sine culpa contemnitur. Addit *S. Thomas 2. 2. q. 182. a. 9.* ab omnibus receptus: Etsi statuta Ordinis Prædicatorum (idemque est de statutis Fratrum Minorum, exceptis iis, quæ per obedientiam, vel
sub

ab excommunicationis poenâ statuuntur) non obligent ad culpam, sed tantum ad poenam, nihilominus eorum transgressionem ex contemptu formali esse mortalem, ob eandem rationem. Nam verò, ut assertio rectè intelligatur, observemus, notanter enim dictum est.

§. I.

Ex contemptu: non item cum contemptu tantum. Differunt hæc. *Ex contemptu* transgredi legem vel præceptum est, quando contemptus est causa transgressionis, sic: ut ideò quis non voluit servare legem vel præceptum, quia contempnit præceptum vel præcipientem; & si abesset talis contemptus, non transgrediretur: & hoc est peccatum semper mortale, & speciale inobedientiae. *Cum contemptu* tantum transgredi legem vel præceptum est, cum quis quidem defacto contempnit præceptum, vel præcipientem, is tamen contemptus non est causa, vel motivum transgressionis: sed, sicut stante illo contemptu, posset adhuc servare legem, ex alio motivo, utpote, quia timet poenam, vel observatio ipsi opportuna est: ita etiam, absente illo contemptu, adhuc transgrediretur legem ex alio motivo, vel vitiosa affectione. Et hoc casu ipse contemptus legis vel superioris erit peccatum mortale, vel veniale, prout injustus, gravis, vel levis fuerit: & transgressio legis erit simplex, pro ratione materiae gravis vel levis, mortalis vel venialis absque speciali peccato inobedientiae formalis: quod bene nota-

tandum monet *Marchant. Tribus. tom. 2. Tract.*
I. tit. 9. q. 2. append. 2.

§. II.

50 *EX contemptu formali*: quo nimirum contem-
 nitur lex vel præceptum ut tale, & Superior,
 quatenus legem ferens vel præcipiens est; adeò, ut
 quis ob hoc ipsum nolit obedire, faciendo præ-
 cepta, vel omitendo prohibita, quia præcepta,
 vel prohibita sunt: vel quia Superior præcepit, vel
 prohibuit. Hoc enim est formaliter, & directè
 contemnere potestatem à DEO ordinatam, cum
 gravissima injuria non tantum Superioris, sed et-
 tiam ipsius DEI, ideòque semper peccatum mor-
 tale. Ut cum Ecclesia præcipit jejunium, Præ-
 latus Religiosus silentium, Magistratus tributum,
 vel ne quis armatus noctu incedat: &c. Tu au-
 tem, fortè aliàs talia libenter factururus, tamen ob
 hoc ipsum, quia præcepta sunt, non vis jejunare,
 silentium servare, tributum pendere, armatus in-
 cedis, &c. peccas semper mortaliter, quia ex for-
 mali contemptu legem transgredieris. Secùs di-
 cendum de transgressione legis ex contemptu ma-
 teriali tantum præcepti vel præcipientis. Nam
 ex contemptu materiali ipsius legis vel præcepti,
 transgreditur, qui solum ipsam materiam præce-
 ptam parvi æstimat, levem censet vel inutilem, &
 ideò contemnens negligit præceptum. Ut si Reli-
 giosus frangere silentium, unum haustum in civi-
 tate facere, bona fide, levem materiam, & parvi
 momenti judicet, & ideò secùs faciat, culpam veni-
 alem minimè excedet. Ex contemptu verò ma-
 teriali

eriali ipsius Superioris legislatoris, vel præcipi-
entis legem vel præceptum transgreditur, qui so-
lum contemnit ipsam personam Superioris se-
cundum se, quatenus talis homo est, ineptus, de-
fectuosus, malitiosus, & ideo ex quadam indigna-
tione vel aversione erga ipsum hominem talem,
minimè verò ipsam potestatem, præceptum ejus
negligit: & tunc speculativè loquendo, ultra
peccatum contemptus personæ majus vel minus,
vel fortè nullum, si contemptus vel indigna-
tio justa esset, manebit transgressio legis sim-
plex, gravius, vel levius, pro ratione materiæ,
obscureque speciali peccato formalis inobedienciæ:
practicè verò valde periculosum est, ne subrepat
contemptus etiam formalis ipsius potestatis in tali
persona contempta residentis. Ideoque ex con-
temptu personæ Superioris negligere vel trans-
gredi legem plerumque esse peccatum mortale,
bene notat *Lessius l. I. c. 46. n. 45. communi Do-
ctorum assensu.*

§. III.

EX contemptu formali injusto, qualis semper
est, quando manifestè non constar de injusti-
tia, vel inutilitate legis, vel præcepti. In dubio
enim subditus tenetur se conformare sententiæ
Superioris, uti *c. I. num. 95.* dictum fuit. Secus
dicendum, quando contemptus esset justus: ut-
pote, si absque tergiversatione constaret, præce-
ptum esse injustum, inutile, reum tantâ pœnâ mi-
nimè dignum, &c. Tunc enim meritò con-
tineretur, ac negligeretur à prudenti, & probò
viro,

viro, etiam formaliter. Neq; talis contemptus ullo modo redundaret in injuriam potestatis ordinatæ à Deo; cum nulla potestas sit à Deo ordinata & collata homini ad præcipiendum aliquid injustum vel inutile. Interim tamen monent omnes Doctores, maxime cavendum subditis, ne leges vel præcepta Superiorum temerè judicent, sed ubi manifestè non contat, legem esse iniquam, vel inutilem, semper in favorem legis ac præcipientis judicent, atque supponant, Superiores causas habere, cur ita præcipiant. Alioquin facillimè ignorantia, errore, vel pravo affectu, & inclinatione propriæ libertatis decipientur. Et hac ratione verum esse potest vulgatum illud dictum D. Gregorii *hom. 26. in Evang. Sententia Dûctoris, sive justa, sive injusta fuerit, timenda est.* Hoc est, non temerè statim contemnenda, quousque manifestè esse injustam constiterit, uti communiter glossant Doctores.

§. IV.

§2 **H** Actenus de transgressione humanæ legis vel præcepti potissimum sermo fuit. Strictius omnino loquendum quoad transgressionem Legum divinarum. Nam 1. Omnis transgressio legis vel præcepti divini etiam de re minima, v.g. non esse otiosè loquendum, mentiendum, &c. ex quocunque seu formali, seu materiali contemptu ipsius Legislatoris Dei sine dubio semper est peccatum mortale gravissimum. 2. Etiam ex contemptu formali ipsius præcepti cum relatione ad Deum ac potestatem divinam; quia nimirum, ser-

servando illud leve præceptum, non vis Deo sub-
 re, mortale est, & gravissima Dei injuria. 3. E-
 iam ex contemptu ipsius præcepti divini, absque
 multiplicata relatione ad Deum, vel absque omni po-
 tentiæ divinæ contemptu, ut si velis mentiri, quia
 præceptum illud vilipendis quasi inutile, & va-
 num; iterum mortalis culpa est, secundum o-
 mnes, continet enim gravem contra DEUM blas-
 phemiam: qualem etiam contineret, si quis con-
 silia Christi Domini, quasi inutilia & vana ne-
 gligens vilipenderet. 4. Denique ex contemptu
 mere materiali ipsius rei præceptæ, ut si velis
 transgredi præceptum, mentiendo non quòd
 præcipientem ipsum, vel præceptum vilipendas,
 sed quia rem ipsam, scilicet ita jocose, sine ullius
 documento, mentiri leve quid judicas, cujus
 non multum intersit, solum venialem culpam
 continere longè probabilius, contra *Sanchez* l. 1.
Moral. c. 5. n. 11. nimis rigorosè locutum, cum
Layman. l. 1. Tract. 3. c. 7. n. 6. docet *Tambur-
 inus l. 1. c. 1. §. 4. n. 8.* Ratio est, quia in hoc
 casu non parvipenditur, nisi res levis, & non nisi
 remotissimè redundans contra Deum. Tunc ea-
 nim voluntas mea resolvitur in hunc modum:
 Contemno rem levem, quia levis est: Nam si esset
 gravis, aut cederet in gravem injuriam Dei, non
 contemnerem.

S E C T I O IV.

Peccata capitalia strictim explicata.

S U M M A R I U M.

1. Peccata capitalia (sic dicta, quòd sint omnium aliorum
 radi-